Första söndagen i advent

Ett nådens år

Sakarja 9:9–10

Ropa ut din glädje, dotter Sion,
jubla, dotter Jerusalem!
Se, din konung kommer till dig.
Rättfärdig är han, seger är honom given.
I ringhet kommer han, ridande på en åsna,
på en ung åsnehingst.
Jag skall förinta alla stridsvagnar i Efraim,
alla hästar i Jerusalem.
Krigets vapen skall förintas.
Han skall förkunna fred för folken,
och hans välde skall nå från hav till hav,
från floden till världens ände.

Få ord i Gamla Testamentet har ett så tydligt avtryck i Nya Testamentet som de verser i Sakarjas bok som vi läst. I samtliga evangelier har vi berättelsen om hur Jesus drar in i Jerusalem ridande på en åsnefåle. Och det förefaller uppenbart att Jesus har arrangerat sitt intåg i Jerusalem i enlighet med Sakarjas vision av hur konungen skall dra in i staden och förkunna fred för folken.

I äldre främreorientaliska riken var åsnan ett kungligt riddjur. Att rida på en åsna var inte främst ett tecken på ödmjukhet utan på auktoritativa, fredliga avsikter. Hästen däremot användes i strid, som också framgår av vår text, när det sägs att alla hästar i Jerusalem skall förintas liksom krigets vapen i övrigt. När texten plötsligt mitt i beskrivningen av Fredsfurstens verk har ett par rader där det står: ”Jag skall förinta alla stridsvagnar …” så är det en återknytning till vad som står omedelbart före vår text, och där Gud själv säger, att han vill hålla vakt vid sitt hus

mot härar som kommer och går. Fred förkunnas däremot av en konung av kött och blod, och uppdraget är inte begränsat till Jerusalem eller Juda. Det är en världsvid fred som förkunnas.

VEM VAR PROFETEN SAKARJA OCH NÄR LEVDE HAN? Man tror att han hörde till de ledande kretsarna i Juda efter exilen i Babylon, antagligen var han av prästerlig familj. Han framträder i slutet av 500-talet f Kr och är samtida med profeten Haggai.

Den text som denne Sakarja skrivit finns i Sakarjabokens kapitel 1–8. Men vår text står i det nionde kapitlet, som inleds med det hebreiska ordet מַשָּׂא, *massá*. Det är i Bibel 2000 översatt *Profetord*, och kan sägas betyda *Proklamation av vikt*. Samma ord inleder också det tolfte kapitlet. Båda de här avsnitten, kap 9–11 och 12–14, avviker i stil från de första åtta kapitlen. De är sannolikt skrivna senare, på 400-talet f Kr eller kanske t o m på 300-talet, av en eller två andra författare och är infogade i Sakarjaboken ett eller ett par århundraden före vår tidräknings början. Längtan efter fred och frihet från ockupationsmakten var stark, förhoppningen om en kommande Messias alltmer tydlig.

NÄR ETT NYTT KYRKOÅR BÖRJAR känns det naturligt att göra det i glädje och tacksamhet. Än en gång får vi påminna varandra om Guds nåd som en levande verklighet. Och vi får uppfatta texten inte bara som en proklamation av vikt för folken, utan som ett budskap med personlig udd: *Se, din konung kommer till dig!*

Psalm 421:1 När vintermörkret kring oss står,
då gryr på nytt vårt kyrkoår.

Andra söndagen i advent

Guds rike är nära

Mika 4:1–4

Men den dag skall komma då berget med Herrens tempel
står där orubbligt fast som det högsta av bergen,
överst bland höjderna.
Folken skall strömma dit, folkslag i mängd skall komma,
och de skall säga:
”Låt oss gå upp till Herrens berg, till Jakobs Guds tempel.
Han skall lära oss sina vägar, hans stigar vill vi följa.”
Ty från Sion skall lag förkunnas, från Jerusalem Herrens ord.
Han skall döma mellan alla folk,
skipa rätt bland mäktiga folkslag i fjärran.
De skall smida om sina svärd till plogbillar
och sina spjut till vingårdsknivar.
Folken skall inte lyfta svärd mot varandra och aldrig mer övas för krig.
Var och en skall sitta under sin vinstock och sitt fikonträd,
och ingen skall hota honom.
Herren Sebaot har talat.

Mika är den sista av de fyra skriftsprofeter som uppträder i Israel och Juda under 700-talet f Kr: Amos, Hosea, Jesaja och Mika. Det sägs i inledningen till hans bok att han är från Moreshet, som var en liten stad på låglandet mellan Juda berg och kustslätten. Hans rykte som domsprofet bevarades länge i landet. Liksom de övriga 700-talsprofeterna upprördes han över samhällets sociala orättvisor, över handelsmännens bedrägerier och prästernas och domarnas benägenhet att acceptera mutor i ett samhälle som kännetecknades av en utbredd korruption. Han verkar inte ha varit politiskt verksam – det som upptar hans förkunnelse är människors förhållande till Gud, deras sätt att göra ont till

något gott och tvärtom. Samhällets politiska och religiösa ledare verkar vara obekymrade över det moraliska förfallet. *Herren finns ju ibland oss*, säger de. *Inget ont kan drabba oss.* (Mika 3:11)

Den text vi läst har en annan karaktär. Mitt i boken finns inskjutet ett budskap av hopp, kapitel 4–5. Inledningen av kapitel 4 återfinns också i Jesajabokens andra kapitel och utgör en vision av Sions framtid som platsen för alla folks religiösa centrum. Härifrån skall Herrens ord förkunnas för en värld som skall komma att präglas av en fridfull idyll. Men från Sion skall också lag förkunnas. Herren skall skipa rätt mellan alla folk. – Efter femte kapitlet tas domsförkunnelsen åter upp.

Det är möjligt och rent av troligt att det här textavsnittet har infogats senare både hos Mika och Jesaja. Som text på andra söndagen i advent ansluter den väl till dagens tema och evangelietexten i Lukasevangeliet där Jesus säger: ”Var på er vakt så att inte era sinnen fördunklas … Håll er vakna hela tiden och be att ni får kraft att undfly det som väntar och kan stå upprätta inför Människosonen.”

Psalm 104:4 Låt hjärtat öppna sig.

Tredje söndagen i advent

Bana väg för Herren

Jesaja 29:17–21

Snart, om en liten tid, skall Libanon bli en trädgård
och trädgårdar räknas som skog.
Den dagen skall de döva höra när man läser ur bokrullen,
och de blindas ögon skall se, fria från dunkel och mörker.
De förtryckta skall ständigt glädjas över Herren,
de fattigaste jubla över Israels Helige.
Ty då är det slut med tyrannerna, borta är de hänsynslösa,
utplånade alla som hade ont i sinnet,
de som anklagade oskyldiga inför domstolen,
snärjde dem som förde rättvisans talan
och med lögner fällde dem som var utan skuld.

Profeten Jesaja levde och verkade i Jerusalem under senare delen av 700-talet f Kr. Han verkar ha varit släkt med hovet och tillhörde de ledande i landet. Men han var bekymrad, ja, förtvivlad över hur folket levde, och hur de rika berikade sig alltmer på de fattigastes bekostnad. Rättsrötan var omfattande, korruptionen allmänt förekommande. På många ställen i sin bok är han en drastisk väckelsepredikant och försöker mana folk till ett bättre och rättfärdigare liv. Tidigare i det 29:e kapitlet säger han bl a:

> *Detta folk nalkades mig med ord, deras läppar ärade mig, men deras hjärtan var långt ifrån mig, deras gudsfruktan var inlärda människobud.*

Men det är också i denna, den längsta av Gamla Testamentets profetböcker, som vi har de mest kända och hoppingivande orden om en ny och bättre tid som skall bryta in. Det är profeten Jesaja vi citerar i inledningen till julottan:

Det folk som vandrar i mörkret ser ett stort ljus, över dem som bor i mörkrets land strålar ljuset fram. (Jes 9:2)

Också i vår egen tid och i vårt eget land har vi anledning att vara bekymrade över att girigheten och egoismen griper omkring sig och att laglösheten är stor. Även om mycket gott arbete utförs och vi har ett socialt nätverk till skydd för dem som har det svårt, så nödgas vi konstatera, att maskorna i nätverket ibland är så stora, att människor ramlar igenom. Och blickar vi utanför vårt lands gränser, är det lätt att känna sig uppgiven inför de gigantiska behoven.

På söndag då vi uppmanas att *bana väg för Herren* aktualiseras på nytt för oss att kristendom inte handlar om att ära Herren med läpparna utan att föra ut kristendomen i praktisk kärleksgärning.

Så öppna hjärtats tempelhus och låt hans rika, fulla ljus
därinne klart få skina.
Då blir Guds under sett och känt – det är advent,
det är advent!

Psalm 109:1 Det susar genom livets strid
en fläkt av himmelrikets frid.

Fjärde söndagen i advent

Herrens Moder

Jesaja 40:9–11

Gå upp på ett högt berg med ditt glädjebud, Sion,
ropa ut ditt glädjebud med hög röst, Jerusalem.
Ropa, var inte rädd, säg till Judas städer: Er Gud kommer!
Herren kommer i all sin styrka, han härskar med mäktig arm.
Sin segerlön har han med sig, de han vunnit går framför honom.
Som en herde vallar han sin hjord.
Han tar upp lammen i sin famn och bär dem i sina armar,
han driver tackorna varligt.

Jesajaboken är den största profetboken i Gamla Testamentet. Den är tillkommen under lång tid och den har flera författare. När den redigeras till det den är idag någon gång på 400-talet f Kr, för man samman material som tillkommit under närmare 300 år. Kapitel 1–39 är från senare delen av 700-talet och hänför sig till den period, då den person levde och verkade i Jerusalem, som givit namn åt boken: profeten Jesaja. Kapitel 40–55 är sannolikt från 540-talet och hänför sig till en för oss okänd profet som brukar kallas Den Andre Jesaja eller Deutero-Jesaja. Han levde bland de deporterade judarna i Babel och det präglar hans budskap. Den sista delen av boken, kapitel 55–66, är från tiden efter exilen och skriven någon gång i slutet av 500-talet eller början av 400-talet. Den utgör en samling ord av olika ursprung och av olika författare.

Morgondagens text för den fjärde advent är från den andra delen av Jesajaboken, den som inleds med de hoppfulla orden: *Trösta, trösta mitt folk, säger er Gud.*

VARFÖR HAR MAN VALT DEN TEXTEN, när söndagens ämne är *Herrens moder*? kan man fråga. Dels är den ju en typisk adventstext, kan vi konstatera: *Er Gud kommer!* utropar profeten. Dels kommer texten också omedelbart efter ett avsnitt som talar om profetens kallelse, där han frågar: *Vad skall jag förkunna?* Den text vi läst kan vi se som en del av svaret. *Gå upp på ett högt berg med ditt glädjebud, Sion. Ropa ut ditt glädjebud med hög röst, Jerusalem. Ropa, var inte rädd!*

VI VET INTE MYCKET OM HERRENS MODER. Hon skymtar endast på några ställen i evangelierna. Den utförliga berättelsen om bebådelsen finner vi i Lukasevangeliets första kapitel. Här har evangelisten lagt i hennes mun den lovsång som kallas Magnificat, och som ingår i veckans tideböner. Här finns också replikskiftet mellan ängeln Gabriel och Marias svar på ängelns budskap:

> *Jag är Herrens tjänarinna. Må det ske mig som du har sagt.*
> (Luk 1:38)

Främst därigenom står hon som symbol för beredvilligheten att tjäna Herren. Och att tjäna Herren i glädje och saktmod. – Det får vi ta till oss inför morgondagen.

Psalm 605:1 Gud bor i ett ljus,
dit ingen kan gå.